

Айзък Азимов

Избирателно право

Изглежда само десетгодишната Линда от цялото семейство се радваше, че вече е будна.

Норман Мюлер я чуваше през нездравия си унес въпреки приспивателното, което бе взел. (Най-после успя да заспи преди един час, но дори и тогава сънят му донесе по-скоро мъчение, отколкото почивка.)

Детето се приближи до леглото на баща си и го разтърси:

– Тате, тате, събуди се. Събуди се!

– Добре, Линда – потисна той въздишката си.

– Но, тате, наоколо е пълно с полицаи, повече са от всеки друг път!

Полицейски коли и всичко останало!

Норман Мюлер отстъпи пред настоятелния ѝ опит да го събуди и се изправи замаян на лакти. Денят започваше. Едва-едва зазоряваше и си личеше зачатъкът на някаква ужасна сивота, която бе също толкова ужасяващо сива, колкото му беше и на душата. Чуваше жена си Сара да влачи крака из кухнята, приготвяйки задължителната закуска. Тъстът му Матю прочистваше усърдно гърлото си в банята. Без съмнение агент Хандли бе готов и го очакваше.

Това беше ДЕНЯТ.

Денят на изборите!

Като за начало всичко бе така, както всяка друга година. Може би малко по-зле, защото през тази имаше избори за президент, но ако става дума за това, и сегашната не беше по-лоша от всички останали години, през които се провеждаха избори за президент.

Политиците говореха за гуh-reat електорат и за огромния електронен мозък, който го обслужваше. Пресата анализираше ситуацията с индустриални компютри (ньюйоркският „Таймс“ и „Поуст-Диспатч“ си имаха свои компютри) и страниците ѝ бяха претрупани с леки намеци за предстоящото. Коментаторите и водещите на рубриките посочваха решаващия щат и област в пълно противоречие един с друг.

Първият белег, че тази година няма да е като всяка друга, бяха думите на Сара Мюлер, отправени към нейния съпруг вечерта на четвърти октомври (до изборите оставаше точно един месец):

– Кантуел Джонсън казва, че тази година щатът е Индиана. Той е четвъртият, от когото го чувам. Само си помисли, този път е нашият щат.

Матю Хортенуейлър показва пламналото си лице иззад вестника, втрени суров поглед в дъщеря си и изръмжа:

– На тези им се плаща, за да дрънкат лъжи. Не ги слушай.

– Четирима са, татко – каза Сара кротко. – Всички те определят Индиана.

– Индиана е ключов щат, Матю – намеси се и Норман също така кротко, – заради закона на Хоукинс-Смит и онази бъркотия в Индианаполис. Той...

Матю изкриви в застрашителна гримаса старото си лице и изрече рязко:

– Но никой не казва Блумингтън или областта Монро, нали?

– Е... – Норман не понечи да продължи разговора. Линда, чието лице с малка изострена брадичка се въртеше по посока на всеки един от говорещите, запита с писклив глас:

– Ти ще гласуваш ли тази година, тате? Норман се усмихна ласкаво и отговори:

– Не мисля, че ще го направя, скъпа.

Всичко това ставаше в обстановка на непрекъснато нарастващо вълнение, през месец октомври, в годината на президентските избори, когато Сара живееше спокойно в мечтания за своите близки.

– Макар че това би било чудесно – гласът ѝ бе изпълнен с копнеж.

– Ако гласувам ли?

Норман Мюлер имаше малки руси мустачки, които го правеха преди време доста привлекателен в младите очи на Сара, но когато те започнаха постепенно да посизяват, той просто загуби своя чар. Челото му се набразди с дълбоки бръчки, породени от нерешителния характер, а и, общо взето, Норман никога не бе изкушавал канцеларската си душица с мисълта, че се е пръкнал на света велик, нито пък допускаше възможността за каквито и да били обстоятелства, благодарение на които да стане знаменитост. Имаше си жена, работа, една малка дъщеря и като се изключат необичайните за него изблици на въодушевление или депресия, бе склонен да мисли, че е направил една доста изгодна сделка с живота.

Затова сега се почувства малко неудобно, но повече се разтревожи от насоката, която взимаха мислите на жена му:

– Всъщност, мила моя – поде той, – в страната има двеста милиона хора, при такива шансове не смятам, че сме длъжни да прахосваме времето си, като си блъскаме главите и с такива мисли.

– Ама, Норман, няма такова нещо като двеста милиона и ти добре го знаеш – каза жена му. – Преди всичко само хората между двайсет и шейсет години имат право да гласуват, а и става дума единствено за

мъже, така съотношението се намалява, може би петдесет милиона към едно. После, ако наистина е само Индиана...

– Тогава съотношението е приблизително четвърт милион към едно. Ти не би искала да залагам като на конно състезание при тези условия, нали? Хайде да вечеряме.

Матю измърмори иззад вестника си:

– Проклетата глупост.

– Ще гласуваш ли тази година, тате? – запита Линда отново.

Норман тръсна глава в знак на отрицание и всички поеха към трапезарията.

До двайсти октомври Сара започна да се вълнува още повече. Веднъж на чаша кафе тя отбеляза думите на госпожа Шулц, която има братовчедка, секретарка на един от членовете на Законодателния съвет. Тази госпожа Шулц твърдяла, че всичките „тлъсти пари“ са в Индиана.

– Тя казва, че дори президентът Вилърс възнамерява да произнесе реч в Индианаполис.

Норман Мюлер бе имал тежък ден в магазина и отпъди тези думи от себе си с едно повдигане на веждите, без да проговори.

Матю Хортенуейлър, вечно недоволен от Вашингтон, заяви:

– Ако Вилърс произнесе реч в Индиана, това означава, че според него Мултивак ще издигне Аризона. На него не му стиска да дойде по-наблизо, глава като каша.

Сара, която при случай гледаше от благоприличие да не обръща внимание на думите на баща си, каза:

– Аз не разбирам защо не обявяват името на щата по-скоро, после района и така нататък. След това елиминираните ще могат да си отдъхнат.

– Ако правеха така, политиките щяха да следват съобщенията като лешояди – посочи Норман. – Докато се реши кой е градът, на всеки ъгъл по улиците ще има по двама конгресмени.

Матю присви очи и прокара ядосано пръсти през оредялата си сива коса:

– Те и така и така са си лешояди. Слушай...

– Хайде сега, татко... – измърмори Сара.

– Слушай, аз бях там, когато създаваха Мултивак – избуботи Матю, гласът му надви протеста на Сара без усилие. – Казват, че той ще сложи край на фанатизираните политици. Че нямало да има прахосани народни

пари по кампаниите. Няма да има повече ухилени нищожеества, принудени насила и натикани благодарение на рекламните кампании, в Конгреса или в Белия дом. А всъщност ето какво става. Ще има много повече кампании отвсякога, само че те сега ще бъдат прикрити. Ще изпратят някои момчета до Индиана заради закона на Хоукинс-Смит, а други – в Калифорния, в случай, че нещата около Джо Хамър станат критични. Казвам ви, да премахнем всичките тези глупости. Назад към доброто старо...

Тук Линда се намеси изведнъж и го прекъсна:

– Дядо, ти не искаш ли тате да гласува тази година?

– Сега не се грижи за това – Матю хвърли поглед към малкото момиче и се обърна отново към Норман и Сара: – Някога гласувах. Леви-десни – отивах право в тъмната стаичка. В това нямаше нищо. Само казвах: „Този приятел е мой човек и аз гласувам за него.“ Така би трябвало да е.

– Ама ти си гласувал, дядо? – възкликна Линда. – Наистина ли си гласувал?

Сара бързо се наведе над детето, за да го успокои и за да потули тази нелепа история, която би могла да стигне до съседите:

– Няма нищо особено, Линда. Дядо ти не иска да каже, че наистина е гласувал. Всеки е правил така, дядо ти също, но това не е било истинско гласуване.

– Аз не говоря за времето, когато съм бил малко момче – изрева Матю. – Аз бях на двайсет и две години, гласувах за Лангли и това си беше истинско гласуване. Може гласът ми да не е бил от кой знае какво значение, но си имаше своята тежест, както и всеки друг глас. Като гласа на всеки един. И никакъв Мултивак...

Норман прекъсна гневната му тирада:

– Хайде, Линда, време е да си лягаш. И стига си задавала въпроси за гласуването. Когато пораснеш, ще разбереш всичко за него.

Бащата целуна дъщеря си с антисептична нежност, след което тя тръгна неохотно към вратата. Майка ѝ я побутваше да побърза с обещанието, че може и да погледа видео в леглото си до девет и петнайсет, ако се изкъпе бързо.

– Дядо – Линда се спря пред Матю и остана с наведена главичка и със оплетени на гърба ръце, докато вестникът на дядо ѝ се спусна малко, за да открие гъстите му вежди и очите, обградени от бръчки, наподобяващи птичи гнезда. Денят беше петък, трийсет и първи октомври.

– Да? – отговори Матю.

Линда се приближи и сложи двете си ръце върху едно от колената на стареца, така че на него му се наложи да отстрани вестника.

– Дядо, ти наистина ли някога си гласувал?

– Нали ме чу какво казах? Така беше. Да не смяташ, че послъгвам?

– Н-не, но мама казва, че тогава всеки е гласувал.

– Правеха го.

– Но как са могли? Как може всеки да е гласувал? Матю изглежда сериозно внучката си, после я вдигна и я сложи на коленете си.

Той дори смекчи тона си:

– Виждаш ли, Линда, преди около четирийсет години всеки винаги гласуваше. Ние искахме да решим кой да бъде новият президент на Съединените щати. Демократите и републиканците определяха по един свой представител и всеки можеше да каже кого избира. Когато изборният ден приключваше, брояха колко хора са искали демократите и колко – републиканците. Който имаше повече гласове, печелеше. Разбираш ли?

Линда кимна в знак на съгласие:

– И как всички тия хора са знаели за кого да гласуват? Мултивак ли им е казал?

Матю смръщи вежди и погледна сурово детето:

– Те сами преценяваха по съвест, момиче.

Внучката се отдръпна от дядо си и тогава той смекчи отново тона си:

– Аз не ти се карам, Линда. Но, разбираш ли, някога по цяла нощ преброяваха гласовете на хората, защото всички очакваха резултата с нетърпение. Затова бяха изобретени специални машини, които можеха да прегледат част от гласовете на първите избиратели и да ги сравнят с гласовете от същите райони в предишните години. По такъв начин машината можеше да изчисли какъв ще бъде крайният резултат и кой ще бъде избран. Разбираш ли?

– Като Мултивак – кимна тя.

– Първите компютри бяха много по-малки от Мултивак. Но после взеха да се появяват големи и те вече можеха да определят как ще завършат изборите, като им трябваша все по-малко и по-малко гласове. Така най-накрая бе построен Мултивак, който може да свърши цялата работа според гласуването на

един единствен човек.

Линда се усмихна, защото чу най-после нещо познато от тази история и каза:

– Това е хубаво.

– Не, не е хубаво – намръщи се Матю. – Не искам една машина да ми казва как съм бил искал да гласувам само защото някакъв шегаджия в Милуоки е решил, че е против използването на повече гласове при изчисляването на резултата. Може пък да ми се иска да гласувам надолу с главата, защото така ще ми е хубаво. А може би не искам изобщо да гласувам. Може и...

Линда изведнъж се плъзна от коленете му на пода и взе да бие отбой, защото видя на вратата майка си.

Сара бе все още с палто и дори не бе имала време да си свали шапката – припряна, останала почти без дъх, тя се сопна на детето:

– Дръпни се, Линда. Не се пречкай в краката на майка си. След което се обърна към Матю и докато махаше шапката от главата си и пригладаше косите си, каза:

– Ходих у Агата.

Баща ѝ я изгледа критично, без дори да издаде и звук в отговор на това заявление и потърси опипом вестника си.

– Знаеш ли какво каза тя? – продължи Сара, разкопчавайки палтото си.

Матю разпъна шумно вестника, показвайки, че иска да чете, но все пак отговори:

– Не ме е грижа.

– Стига, татко... – Сара, обаче, не можеше да си позволи точно сега да се разгневи, защото нямаше време, трябваше да каже какво е научила, а баща ѝ бе единственият слушател подръка. Затова продължи: – Както знаеш, мъжът на Агата – Джо – е полицай. Той казва, че миналата нощ в Блумингтън е пристигнал цял един камион с тайни агенти.

– Не са дошли за мене.

– Не разбираш ли, татко? Агенти от секретните служби, а ние сме пред избори. В Блумингтън.

– Може би разследват банков обир.

– В града не е имало банков обир от години... Татко, ти си непоправим.

След миг Сара се оттегли демонстративно.

Норман Мюлер също не прие новината с кой знае какъв интерес:

– Хайде сега, Сара, как така Джо, мъжът на Агата, е разбрал, че те

са агенти от секретните служби? – запита той спокойно. – Те не се разхождат с лични карти, залепени на челата им.

Но на следващата вечер, на първи ноември, тя вече можеше да каже триумфално:

– Направо всеки в Блумингтън очаква гласоподавателят да е някой местен човек. В новинарската емисия по блумингтънс-кото видео кажи-речи така бе съобщено.

Норман стана неспокоен. Не можеше да го отрече, а и сърцето му се бе свило тревожно. Ако гръмотевицата на Мулти-вак наистина улучеше Блумингтън, тоба щеше да означава купища журналисти, шоу програми по видеото, туристи, всякакви... неподозирани дразнители. Норман обичаше спокойния установен ред на живота си, докато сега отдалечените доскоро дандании в политиката щяха да се окажат неприятно близко.

– Всичко това са слухове. Нищо повече – реагира той.

– Ами тогава почакай и ще видиш. Просто почакай и ще видиш.

Както се развиваха нещата, време за чакане явно нямаше, защото звънецът на вратата зазвъня настоятелно и когато Норман Мюлер отвори и каза „Да?“, един висок мъж с мрачен израз на лицето запита: „Вие ли сте Норман Мюлер?“

Норман отново каза „Да“, но този път гласът му бе странно приглушен. От поведението на непознатия не беше трудно да се разбере, че той е човек, облечен във власт, и смисълът на неговата задача изведнъж стана неизбежно ясен, докато само преди миг всичко това би било немислимо, невъзможно.

Мъжът показва своето удостоверение за самоличност, прекрачи прага на къщата, затвори врата след себе си и каза тържествено:

– Господин Норман Мюлер, длъжен съм да ви информирам от името на президента на Съединените щати, че вие сте избран да представяте американския електорат във вторник, четвърти ноември 2008 година.

Норман Мюлер успя, макар и трудно, да се добере до стола си без чужда помощ. Седеше преbledнял и почти изпаднал в несвят, докато Сара му донесе вода и взе да потупва ръцете на съпруга си. Самата тя се бе паникьосала, но все пак простена през стиснати зъби: „Стегни се, хайде, Норман. Не припадай. Те ще изберат някой друг.“

Когато бе в състояние да говори, Норман успя да прошепне:

– Извинете ме, сър.

Агентът от тайните служби бе свалил палтото си, разкопчал самото си и седеше спокойно на дивана.

– Няма нищо – отговори той, бюрократичния му вид сякаш се бе изпарил при оповестяването на официалното решение и сега той бе един съвсем обикновен, едър и дори приятелски настроен човек. – За шести път правя такова съобщение, виждал съм всякакви реакции. И нито една от тях не прилича на онази, която наблюдаваме по видеото. Знаете ли какво имам предвид? Блаженото предано изражение на човека и образа, който заявява: „За мен ще е велика привилегия да служа на своята страна.“ Ей такива работи. Агентът се засмя успокояващо.

В същия миг се засмя и Сара, но в нейния глас звучаха резки, истерични нотки.

– Сега ще трябва да бъдем заедно с вас известно време – каза агентът. – Аз се казвам Фил Хендли. Ще съм ви благодарен, ако ме наричате Фил. Господин Мюлер не може да напуска дома до деня на изборите. Госпожо Мюлер, ще трябва да съобщите в магазина, на работното му място, че мъжът ви е болен. Вие можете да вършите работата си засега, но трябва да дадете съгласието си да не казвате нито дума за ситуацията тука. Ясно ли е, госпожо Мюлер? Сара кимна енергично:

– Да, сър. Нито дума.

– Добре. Но, госпожо Мюлер – Хендли я изгледа сериозно, – да знаете, че не си правим шеги. Излизайте от дома само ако е необходимо да го правите, в такива случаи ще има човек, който ще ви следи. Съжалявам, но сме длъжни да действваме единствено по този начин.

– Ще ме следят?

– Не явно. Не се притеснявайте. А и тази мярка е само за два дена, докато бъде направено официалното обръщение към нацията. Вашата дъщеря...

– Тя вече е в леглото – побърза да каже Сара.

– Добре. На нея трябва да ѝ се каже, че съм някакъв роднина или приятел, който ще остане известно време. Ако разбере каква е истината, не може да излиза оттук. За баща ви е най-добре във всички случаи да си стои вкъщи.

– На него това няма да му хареса – каза Сара.

– Няма избор. И така, понеже тук не живеят други хора...

– Очевидно вие знаете всичко за нас – прошепна Норман.

– Доста – съгласи се Хендли. – И така, това са моите изисквания към вас засега. Ще се постарая да ви съдействам, доколкото мога, и да не ви причинявам неудобства. Правителството ще заплаща издръжката

ми тук, така че няма да ви вкарам в разходи. Всяка нощ ще ме замества някой от колегите ми, който ще остава в тази стая, затова няма да имате никакви проблеми за осигуряването на спането ми. А сега, господин Мюлер...

– Да, сър?

– Можете да ме наричате Фил – каза отново агентът. – Целта на моя двудневен престой преди официалното изявление е да ви подготвим за вашето решение. Предпочитаме да ви срещнем с Мултивак, когато сте във възможно най-уравновесен статус на мозъка. Само си почивайте и се постарайте да си внушите, че това е единствената ви работа за цял ден. Окей?

– Окей – каза Норман, след което разтърси силно глава. – Но аз не искам да поемам такава отговорност. Защо аз?

– Така – каза Хендли, – хайде да започнем направо оттук. Мултивак преценява всевъзможни съществуващи фактори, милиони данни. Все пак един от тях е неизвестен и няма да бъде познат още дълго време. Това е моделът на реакцията на човешкия мозък. Всички американци са под влиянието на моделиращия натиск на онова, което останалите американци правят и говорят, под влиянието на нещата, които им се случват и които те причиняват на другите. Всеки американец може да бъде доведен при Мултивак, за да бъдат изследвани възможностите на неговия мозък. По този начин могат да бъдат оценени способностите на всички останали мозъци в страната. Някои американци в определени моменти са по-добри за тази цел, отколкото другите в зависимост от събитията през годината. Мултивак ви избра като типичен представител на тази година. Не най-умният или най-силният, или човекът с най-голям късмет, а типичният представител. А ние не поставяме под съмнение Мултивак, нали?

– Не може ли да е сгрешил? – запита Норман. Сара, която досега слушаше разговора им неспокойна, веднага се намеси:

– Не го слушайте, сър. Той просто е изнервен, както разбирате. Всъщност той е много начетен и винаги следи политиката съвсем отблизо.

– Мултивак прави заключенията и взема решенията, госпожо Мюлер – каза Хендли. – Той избра вашия съпруг.

– Но дали той знае всичко? – настояваше Норман необмислено. – Не е ли могъл да сгреша?

– Да, възможно е. Няма смисъл да се лъжем. През 2003 година избраният гласоподавател умря от сърдечен удар два часа преди да му бъде

съобщено каква е неговата роля. Мултивак не предвиди тази ситуация. Не можа. Един гласоподавател може да е умствено неуравновесен, от нравствена гледна точка неподходящ или, понеже това е от значение, нелоялен. Мултивак не може да знае всичко за всеки, докато не му се подаде цялата съществуваща информация. Затова има винаги допълнителни варианти, готови за прилагане. Не мисля, че този път ни се наложи да се възползваме от някой. Вие се радвате на добро здраве, господин Мюлер, наблюдавахте ви много внимателно. Вие отговаряте на изискванията.

Норман зарови лице в шепите си и остана като вцепенен.

- До утре сутринта, сър, той ще е в изрядно състояние – каза Сара.
- Просто му е нужно да свикне с мисълта за този избор, това е всичко.
- Разбира се – каза Хендли.

Когато останаха сами в спалнята си, Сара Мюлер се изрази по друг, много по-решителен начин. Основната част от лекцията ѝ беше: „И така, стегни се, Норман. Ти се опитваш да отхвърлиш шанса на живота си.“

– Това ме плаши, Сара – прошепна отчаяно Норман. Цялата тази работа.

– За бога, защо? Какво толкова има, освен да отговориш на един-два въпроса?

– Отговорността е прекалено голяма. Не мога да я поема.

– Каква отговорност? Няма никаква отговорност. Мултивак те е избрал. Отговорността си е на Мултивак. Всеки го знае.

Норман изведнъж се вдигна от възглавницата във внезапен изблик на недоволство и терзание в едно и също време:

– Всеки би трябвало да го знае. Но много хора нищо не знаят. Те...

– По-тихо – изсъска Сара с ледена интонация. – Ще те чуе целият град.

– Те не знаят – Норман реагира бързо и започна пак да говори шепнешком. – Когато говорят за администрацията на Риджели през 1988 година, казват ли, че той ги спечели с обещания небивалици и с расистки измишльотини? Не! Те говорят за проклетия глас на Макомбер, сякаш Хъмфри Макомбер бе единственият, който имаше нещо общо с това, защото той се изправи пред Мултивак. Аз самият казвах така... и едва сега мисля, че горкият човечец е бил просто един фермер, отглеждал е зеленчуци, той не е молил да бъде избран. Защо винаги му да бъде по-

голяма от тази на всеки друг? Сега неговото име е ругатня.

– Започваш да се държиш като дете – каза Сара.

– Започвам да ставам благоразумен. Казвам ти, Сара, няма да приема. Не могат да ме накарат да гласувам, ако не искам. Ще кажа, че съм болен. Ще кажа...

Но на жена му ѝ бе дошло вече до гуша:

– А сега ти ме послушай – зашепна тя вбесена. – Ти не си сам, за да мислиш единствено за себе си. Знаеш какво значи да си гласоподавател на годината. При това в президентски избори. Това означава публична изява, слава и може би планини от пари...

– А после аз се връщам, за да си бъда отново чиновник.

– Няма да си. Ако имаш поне малко мозък, ще станеш управител, а ти непременно ще имаш мозък, защото аз ще ти казвам какво да правиш. Ако си изиграеш картите както трябва, държиш в ръцете си общественото мнение и можеш да накараш корпорацията „Кенел Сторс“ да подпише сигурен договор за твоето повишение, в който да има също така клауза за съответната заплата, а и подходящи изгледи за пенсиониране.

– Не в това е смисълът на гласуването, Сара.

– Този ще е смисълът за тебе. Ако не дължиш нищичко на себе си или на мене... аз не моля за себе си... то дължиш нещо на Линда.

Норман изпъшка.

– Ами не е ли така? – избълва Сара.

– Да, скъпа – измърмори Норман.

На трети ноември бе направено официалното обявление и за Норман бе прекалено късно да отстъпи, дори и ако бе в състояние да набере смелост само за да се опита.

Къщата им бе запечатана. Агентите от секретните служби се появиха открито и блокираха всеки достъп към нея.

В началото телефонът звънеше непрестанно, но Филип Хендли приемаше всичките обаждания с очарователно извиняваща се усмивка. Накрая сменникът му ги препращаше направо в полицейското управление.

Норман предполагаше, че по този начин си спестява не само бурните (и завистливи?) поздравления на приятели, но и нечуваното давление на продавачите, надушили изгодата, както и лукавата любезност на политиците от цялата страна... Навярно дори и смъртните заплахи от

неизбежните манааци...

На вестниците сега им бе забранено да посещават дома му, за да го предпазят от обременяващото напрежение, а телевизията бе кротко, но решително изключена под шумните протести на Линда.

Матю помърмори и остана в стаята си; Линда, след първия порив на вълнение, се намуси и захленчи, защото не можеше да напуска дома; Сара разпредели времето си между задълженията по приготвянето на храната за настоящия момент и плановете за бъдещето; а депресията на Норман живееше и нарастваше, подхранвайки сама себе си.

Вторник, утрото на четвърти ноември 2008 година най-после дойде. Това беше Денят на изборите.

Закуската тази сутрин беше твърде ранна, хранеше се само Норман Мюлер, при това съвсем механично. Дори душът и бръсненето не успяха нито да го върнат към реалността, нито да променят неговата убежденост, че и с тях, и без тях той си е все мръсен.

Дружелюбният глас на Хендли правеше всичко възможно, за да вдъхне малко повече топлота на сивото и неприветливо утро. (Прогнозата за времето обещавахе облачен ден с изгледи за дъжд преди обяд.)

– Ще държим дома обграден, докато господин Мюлер се върне, но след това ще ви освободим от тежестта си – каза Хендли, агентът от тайните служби бе надянал пълната си екипировка, която включваше пистолети и тежки месингови кобури.

– Вие изобщо не ни бяхте в тежест, господин Хендли – усмихна се превзето Сара.

Норман изпи две чаши кафе, попи влагата от устните си със салфетката, надигна се и каза смутено:

– Аз съм готов.

Хендли също се изправи:

– Много добре, сър. А на вас, госпожо Мюлер, ви благодарая за сърдечното гостоприемство.

Бронираната кола забръмча из пустите улици. Те бяха доста пусти дори и за този час от утрото.

– Винаги спират движението по нашия маршрут, откакто бомбеният атентат за малко не провали изборите Леверет 92-ра – отбеляза Хендли.

Когато колата спря, агентът от секретните служби, както винаги внимателен, помогна на Норман да слезе от нея и го поведе към

подземен проход, покрай чиито стени стояха на пост войници.

Влязоха в ярко осветена стая, където трима мъже, облечени в бели униформи, ги посрещнаха усмихнато.

– Но това е болницата – прозвуча рязко гласът на Норман.

– Няма никакво значение – бе готов веднага отговорът на Хендли. –

Причината е тази, че болницата има необходимите условия.

– Ами тогава какво следва да правя аз?

Хендли кимна. Един от тримата мъже в бяло се приближи към тях:

– Аз ще поема вече нещата, агент.

Хендли поздрави съдържано и излезе от стаята.

Мъжът в бяло продължи:

– Няма ли да седнете, господин Мюлер? Аз съм Джон Полсън. Главен специалист по изчисленията с компютър. Това са Самсон Левин и Петер Дорогобуш, моите асистенти.

Норман се ръкува сковано с всичките. Полсън бе средно висок, с меки черти на лицето, от което усмивката не слизаше, както изглежда. Той беше с тупе, което се забелязваше от пръв поглед, и носеше старомодни очила с пластмасова рамка. Докато разговаряха, си запали цигара. (Норман отказа предложението му да запали заедно с него.)

– Преди всичко, господин Мюлер, искам да знаете, че ние не бързаме – каза Полсън. Искаме да останете с нас цял ден, ако е необходимо, само за да свикнете с всичко, което ви обкръжава и да забравите всякаква мисъл за нещо необикновено тук, нищо клинично няма, ако ме разбирате какво имам предвид.

– Всичко е наред – отговори Норман. – Иска ми се само това да свърши колкото е възможно по-скоро.

– Разбирам какво изпитвате. Но от друга страна искам да осъзнавате ясно точно какво става. Преди всичко Мултивак не е тук.

– Не е? – въпреки цялото си напрежение, той все пак с нетърпение бе очаквал да види Мултивак. Казваха, че е дълъг половин миля и висок три етажа, че петдесет техники се движат непрекъснато по коридорите вътре в него. Той бе едно от чудесата на света. Полсън се усмихна:

– Не. Той не е миниатюрен, както вероятно сте чували. Разположен е под земята и много малко хора знаят точно къде се намира. Би трябвало да разбирате причините, след като той е нашето най-голямо богатство. Повярвайте ми, изборите не са единственото нещо, за което го използваме.

Норман си помисли, че съвсем се е разбърлил, но в същото време бе заинтригуван:

– Мислех си, че ще го видя. Така ми се искаше.

– Сигурен съм. Но за това се изисква президентско разпореждане, дори и да го получи човек, после то трябва да бъде заверено от службата за охрана. И все пак ние тук сме включени към Мултивак посредством лъчева трансмисия. При нас може да бъде разтълкувано всичко, което Мултивак казва, а нашата реч достига директно до него, така че в известен смисъл той също присъства.

Норман се огледа. Техническото оборудване в помещението му бе напълно непознато.

– Нека да ви обясня, господин Мюлер – продължи Полсън. – Мултивак вече има по-голяма част от необходимата информация, за да реши изхода от изборите – и националните, и щатските, и местните. Необходимо му е само да провери някои непредвидими начини на мислене и за тази цел той ще използва вас. Ние не можем да предугадим какви въпроси ще задава, а е възможно те да ви се сторят не много смислени, дори и на нас ни се е случвало. Той може да ви попита как се отнасяте към премахването на сметта във вашия град, дали предпочитате централните пещи за изгаряне на смет. Съществува вероятност да ви попита дали имате свой личен лекар или се ползвате от услугите на Националната медицинска служба. Разбирате ли?

– Да, сър.

– Каквото и да ви попита, отговаряйте със свои думи, така, както ви се иска. Ако смятате, че трябва да обяснявате пространно, направете го. Говорете и един час, ако сметнете за необходимо.

– Да, сър.

– А сега, още едно нещо. На нас ще ни се наложи да използваме някои прости апарати, които автоматично ще измерват кръвното ви налягане, сърдечната пулсация, специфичната проводимост на кожата, ще правят и диаграма на мозъчната дейност, докато вие говорите. Апаратите сигурно ще ви се сторят страшни, но всеки един от тях действа напълно безболезнено. Вие дори няма да усетите, че те работят.

Другите двама техници вече се бяха заели с механизмите, от които струеше матов блясък и които се придвижваха с добре смазани колелца.

– Това да не би да е, за да проверите дали лъжа или не? – запита Норман.

– В никакъв случай, господин Мюлер. Изобщо не става дума за лъжа. Важно е единствено емоционалното ви състояние. Ако машината ви пита какво е мнението ви за училището на вашето дете, вие можете да кажете, да речем: „Мисля, че учениците в него са прекалено много.“

Това са само думи. По начина, по който реагират вашият мозък, сърце, хормони и потни жлези, Мултивак може да прецени точно доколко при сърце ви е тази тема. Той ще разбере чувствата ви по-добре от самия вас.

– Никога не съм чувал такова нещо – каза Норман.

– Сигурен съм, че не сте. Повечето от детайлите на работния процес на Мултивак са свръхсекретни. Например когато си тръгвате, ние ще ви помолим да подпишете един документ, с който да се закълнете, че никога няма да разкривате естеството на въпросите му към вас, естеството на вашите отговори, какво е било направено или как е било направено. Колкото по-малко се знае за Мултивак, толкова по-малка е вероятността хората, които го обслужват, да бъдат подложени на умишлен натиск отвън – усмихна се мрачно Полсън. – Истината е, че животът на всеки един от нас е тежък до немай-къде.

– Разбирам – кимна Норман.

– И сега вече: искате ли нещо да хапнете или да пийнете?

– Не. Точно сега нищо не искам.

– Имате ли някакви въпроси?

Норман поклати глава в знак на отрицание.

– Тогава ще ни кажете, когато се пригответе.

– Готов съм още сега.

– Уверен сте?

– Напълно.

Полсън кимна одобрително и вдигна ръка, за да даде знак на останалите. Те тръгнаха със заплашителното си оборудване и Норман Мюлер усети, че дишането му се ускори, докато ги наблюдаваше.

Изпитанието продължи почти три часа с една кратка почивка за кафе и притесняващия сеанс с нощното гърне. През цялото това време Норман Мюлер остана затворен в машината. До гуша му дойде да седи затворен.

Помисли си саркастично, че обещанието да не разкрива нищо от случилото се, ще бъде много лесно за спазване. Въпросите вече бяха станали на миш-маш в главата му.

Преди опита си мислеше, че гласът на Мултивак е гробовен, свръчовешки, плътен и кънтящ, но сега разбра, че това е само негова представа, която той си бе изградил от многото телевизионни шоупрограми. Истината бе печално прозаична. Въпросите се изнизваха във вид на

късчета перфорирано метално фолио, които една друга машина преобразуваше в думи и Полсън ги четеше на Норман, след което му даваше изписаните въпроси и го оставяше да си ги прочете наум. А отговорите на Норман се записваха с помощта на устройство, от което техниците ги възпроизвеждаха на Норман за потвърждение с необходимите поправки и добавки. После ги подаваха на следващата машина, тя ги преобразуваше и накрая ги излъчваха към Мултивак.

Единственият въпрос, който можеше да си припомни Норман в този момент, му прозвуча нелепо клюкарски: „Какво мислите за цената на яйцата?“

Но вече всичко свърши и техниците внимателно махнаха многобройните електроди от тялото му, отлепиха пулсиращата превръзка от горната част на едната му ръка и откараха апаратурата.

Мюлер се изправи, пое си дълбоко въздух, потръпвайки, и запита:

– Това ли е всичко? Преминах ли изпитанието?

– Не съвсем – забърза Полсън насреща му, като се усмихваше успокояващо. – Налага се да ви помолим да останете още един час.

– Защо? – реагира Норман остро.

– Толкова време ще е необходимо на Мултивак, за да прибави новите данни към трилионите други, които има. Хиляди избиратели са загрижени. Ситуацията е много сложна. Може да се окаже, че ще възникнат единични спорове тук и там, някой наблюдател във Феникс, Аризона ще изкаже мнение или някой съвет в Уилксбъроу, Северна Каролина ще се съмнява в резултата. В такъв случай Мултивак ще бъде принуден да ви зададе един или два решаващи въпроса.

– Не. Няма да издържа всичко това отново – каза Норман.

– Най-вероятно няма да се наложи – опита се да го успокои Полсън. – Рядко се случва. Но за всеки случай, трябва да изчакате – в гласа му прозвучаха едва доловими стоманени нотки. – Вие нямате избор. Длъжен сте.

Норман седна уморено и сви рамене.

– Не можем да ви позволим да четете вестник, но ако обичате истории за мистериозни убийства, ако ви се играе шах или има нещо, с което да ви помогнем времето да минава по-бързо, моля ви да ми кажете.

– Няма нищо. Ще почакам.

Въведоха го в малка стая в непосредствена близост до онази, където му задаваха въпросите. Норман потъна в креслото с изкуствена тапицерия и затвори очи.

Каквото и да му костваше това, той трябваше да изчака този

последен час.

Седеше напълно неподвижен и напрежението бавно го отпусна. Дишането му започна да става по-равномерно, вече можеше да сплете ръце, без да усеща така явно, както преди, треперенето на пръстите си.

Може би нямаше да има повече въпроси. Може би това беше краят.

Ако изпитанието бе завършило, тогава би трябвало да следват факелните шествия и да завалят поканите за всякакви разговори. Гласоподавателят на годината!

Той, Норман Мюлер, обикновеният служител в малък универсален магазин в Блумингтън, Индиана, който нито по рождение бе белязан със знака на величието, нито по-късно бе успял да го достигне, получи величието на тепсия.

Историците щяха да говорят съвсем сериозно за изборите на Мюлер от 2008 година. Така щяха да се наричат те – изборите на Мюлер.

Слава, по-добра работа, златен дъжд от пари, които вълнуваха Сара и едва-едва засягаха периферията на неговото съзнание. Всичко това щеше да е добре дошло, разбира се. Той не можеше да го отрече. Но точно в този момент съзнанието му бе завладяно от друга мисъл.

Спящият патриотизъм бе започнал да се пробужда в него. В края на краищата той представяше целия електорат. Той фокусираше възгледите на всички. Той, неговата собствена персона, в този ден олицетворяваше цялата Америка!

Вратата се отвори и изостри до краен предел вниманието му. Стомахът му се сви: никакви въпроси повече!

Полсън се усмихваше:

– Това е всичко, господин Мюлер.

– Няма други въпроси ли, сър?

– Няма нужда от нито един въпрос повече. Всичко е пределно ясно. Сега ще ви откатат обратно до дома ви, а после вие отново ще бъдете обикновен гражданин. Дотолкова, доколкото хората ви позволят.

– Благодаря ви, благодаря – изчерви се Норман. – Интересно кой ли бе избран?

– За отговора ще трябва да почакате до излизането на официалното изявление – поклати глава Полсън. Правилата са неумолими. Не можем да ви кажем. Разберете ни.

– Разбира се. Да – Норман се смути.

– Секретната служба е приготвила необходимите документи, за да

ги подпишете.

– Да – изведнъж Норман Мюлер изпита гордост. Чувството го обсеби с все сила. Той се гордееше.

В този несъвършен свят суверенните жители на първата и най-великата Електронна демокрация чрез Норман Мюлер (чрез него) бяха упражнили още веднъж своето свободно, неограничено право на избор.

КРАЙ

© Айзък АЗИМОВ

Isaac Asimov
Elections

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1117>]